

Obsah

Úvod	9
Použité značky	11
Prvá časť	
ÚVOD DO TEÓRIE ŠTÁTU	
Teória štátu ako veda o štáte	15
I. Pojem, povaha a predmet štátovedy	15
II. Historický vývoj štátovedy	15
Spoločnosť, spoločenstvo a štát	17
I. Pojem spoločnosť	17
II. Spoločnosť a spoločenstvo	17
III. Spoločnosť a štát	18
Občianska spoločnosť	19
I. Pojem a povaha občianskej spoločnosti	19
II. Historický a filozofický rámec vzniku občianskej spoločnosti	19
III. Vzťah občianskej spoločnosti a štátu	20
Druhá časť	
MOC A SUVERENITA	
Moc	23
I. Všeobecne o moci	23
II. Charakteristické znaky moci	23
Politická moc	25
Verejná moc	26
Štátna moc	27
Kvalitatívne znaky štátnej moci	28
I. Politickosť štátnej moci	28
II. Legálnosť a legitimita štátnej moci	28
III. Suverenita a výlučnosť štátnej moci	29
IV. Teritorialita štátnej moci	29
V. Dvojediná povaha štátnej moci	29
VI. Oddelenosť štátnej moci od obyvateľstva	30
VII. Inštitucionalizácia štátnej moci	30
Suverenita	31
I. Pojem a povaha suverenity	31
II. Historický vývoj a vznik konceptu suverenity	32
Tretia časť	
ŠTÁT	
Pojem štát	37
I. Historický pohľad na ekvivalenty pojmu štát	37
II. Moderný pojem štát	37
III. Filozofické prístupy pri vymedzení pojmu štát	38

Teoretické koncepty vzniku štátu	41
I. Teologická teória vzniku štátu	41
II. Patriarchálna teória vzniku štátu	42
III. Patrimoniálna teória vzniku štátu	42
IV. Zmluvná teória vzniku štátu	42
V. Mocenská teória vzniku štátu	43
VI. Etická teória vzniku štátu	44
VII. Psychologická teória vzniku štátu	44
Povaha štátu	45
Znaky štátu	47
I. Primárne znaky štátu	47
II. Sekundárne znaky štátu	47
Územie štátu	48
I. Pojem a povaha štátneho územia	48
II. Štátne hranice	48
III. Proces vytyčovania štátnych hraníc	48
IV. Vznik a zánik štátu so zreteľom na štátne územie	49
V. Spôsobý nadobudnutia štátneho územia	49
1. Pôvodné spôsoby nadobudnutia štátneho územia	49
2. Odvođené spôsoby nadobudnutia štátneho územia	50
Obyvateľstvo štátu	51
I. Pojem obyvateľstvo	51
II. Štátne občianstvo	51
III. Klasifikácia štátneho občianstva	52
IV. Znaky štátneho občianstva	52
Štátny mechanizmus	53
I. Pojem štátny mechanizmus	53
II. Prvky štátneho mechanizmu	53
Štátne orgány	54
I. Pojem štátny orgán	54
II. Právomoc a kompetencia štátnych orgánov	54
Prekročenie právomoci a kompetencie zo strany štátneho orgánu (paakt a neplatný právny akt)	55
III. Klasifikácia štátnych orgánov	55
Systemy obsadzovania štátnych miest	58
I. Kariérny systém	58
II. Meritný systém	58
III. Spoliálny systém	58
Ostatné zložky štátneho mechanizmu	59
I. Osobitné zložky štátneho mechanizmu	59
II. Štátne organizácie a štátne zariadenia	59

Štvrtá časť

SAMOSPRÁVA

Samospráva, jej pojem, povaha, výkon a formy	63
I. Pojem a povaha samosprávy	63
II. Výkon samosprávy	63

III. Formy samosprávy	63
Územná samospráva	65
I. Pojem územná samospráva	65
II. Územná samospráva v Slovenskej republike	65
1. Obec ako územná samosprávna jednotka	65
2. Vyšší územný celok ako územná samosprávna jednotka	66
Záujmová samospráva	67

Piata časť

FUNKCIE ŠTÁTU

Pojem funkcie štátu	71
Klasifikácia funkcií štátu	72
I. Kritérium suverenity (vnútorné a vonkajšie funkcie štátu)	72
1. Vnútorné funkcie štátu	72
2. Vonkajšie funkcie štátu	73
II. Kritérium formy uplatňovania štátnej moci	73
III. Kritérium reprodukcie (reprodukcia spoločnosti a mocenských štruktúr štátu)	73

Šiesta časť

ÚSTAVA

Pojem ústava, jej povaha, predmet a základná funkcia	77
Ideové zdroje vzniku ústav a rozvoja konštitucionalizmu	78
Ústava v materiálnom, formálnom a ideálnom zmysle	79
Klasifikácia ústav	80

Siedma časť

ĽUDSKÉ PRÁVA

Pojem ľudské práva	85
Generácie ľudských práv	86
Klasifikácia ľudských práv	87

Ôsma časť

FORMA ŠTÁTU A FORMA VLÁDY

Forma štátu	91
Forma vlády	92
Monarchie	93
I. Absolutistická monarchia	93
II. Stavovská monarchia	94
III. Konštitučná (parlamentná) monarchia	94
Republiky	95
I. Prezidentská republika	95
II. Poloprezidentská republika	96
III. Parlamentná republika	96
IV. Kancelárska republika	96
Ďalšie formy vlády	98

Deviata časť

POLITICKÝ SYSTÉM

Pojem, subjekty a klasifikácia politického systému	103
I. Pojem politický systém	103
II. Subjekty politického systému	103
III. Klasifikácia politických systémov	103
Politické strany	106
I. Pojem, znaky a funkcie politických strán	106
II. Organizačná štruktúra politických strán	106
III. Klasifikácia politických strán	107
System politických strán	109
Ostatné subjekty politického systému	110
I. Štát a štátne orgány	110
II. Občania ako subjekt politického systému	110
III. Občianske združenia	110
IV. Politické hnutia	110
V. Lobistické a nátlakové skupiny	111
VI. Masmédiá	111

Desiata časť

UČLENENIE ŠTÁTU

Pojem učlenie štátu	115
Klasifikácia učlenia štátu podľa vzťahu ústredných orgánov k miestnym orgánom	116
I. Unitárny štát	116
II. Zložený štát	116
1. Federácia	116
2. Reálna únia	117
III. Zväzy štátov	118
1. Personálna únia	118
2. Konfederácia	118
IV. Zoskupenia štátov	118
V. Iné osobitné spojenia štátov	119
Autonómia	120
Klasifikácia štátov podľa miery centralizácie	121

Jedenásta časť

DEMOKRACIA

Pojem demokracia	125
Priama demokracia	126
Formy priamej demokracie	127
I. Referendum	127
II. Plebiscit	128
III. Ľudová iniciatíva	128
IV. Ľudové zhromaždenie	128
V. Opcia	128
Zastupiteľská demokracia	129

Volby	130
I. Pojem voľby.....	130
II. Volebné právo	130
Volebné systémy	131
I. Pojem volebný systém a jeho klasifikácia	131
II. Väčšinový volebný systém	131
III. Volebný systém pomerného zastúpenia	131
IV. Kombinovaný volebný systém	132
Dvanásta časť	
TEÓRIA DEĽBY MOCI	
Koncept delby moci	135
Delba moci a forma vlády	137
Historický vývoj a filozofické pozadie myšlienky delby moci	138
Základné ústavné východiská delby moci v Slovenskej republike	140

- pomáha pochopiť kľúčové pojmy, vzťahy, definície a vnútornú štruktúru základných pojmov, kategórií, princípov a modelov štátovetného myslenia
- ponúka možnosť štruktúry odpovede pri príprave na záverečné hodnotenie a štátne skúšky.
- prehľadne ponúka usporiadania textu, vykazujú systematickú a logickú nadväznosť jednotlivých pojmov a súvisí s teóriou štátu pri príbežnom štúdiu.

Zameraním repetitória nie je konkurovať učebniciam teórie štátu a štátovedy, alebo dohľad na ich tradície. Funkcia repetitória je výhradne komplementárna, a preto môže poslužiť študentom iba popri iných učebniciach štátnej učebnice, prednáškach a poznámkach či príkladov uvádzaných na seminároch. Hlavnou podstatou repetitória má napomôcť k rýchlejšiemu a pochopiteľnému prístupovi k základným pojmom, kategóriám, princípom a modelom v štátovede, ako aj k vzťahom medzi nimi. Ako vhodná pomocná pomôcka môže preto poslužiť študentom pred záverečným hodnotením alebo štátnymi skúškami.

Košice, január 2022

UDr. Dominik Šoltys, PhD.